

Odkritje prvega kometa iz Observatorija Črni Vrh

Komet C/2008 Q1 (Matičič) je prvi komet, ki je bil kadarkoli odkrit iz Slovenije. Obenem je to prvo amatersko odkritje iz Evrope po letu 2002 (takrat je bil to komet C/2002 Q4 Hoenig).

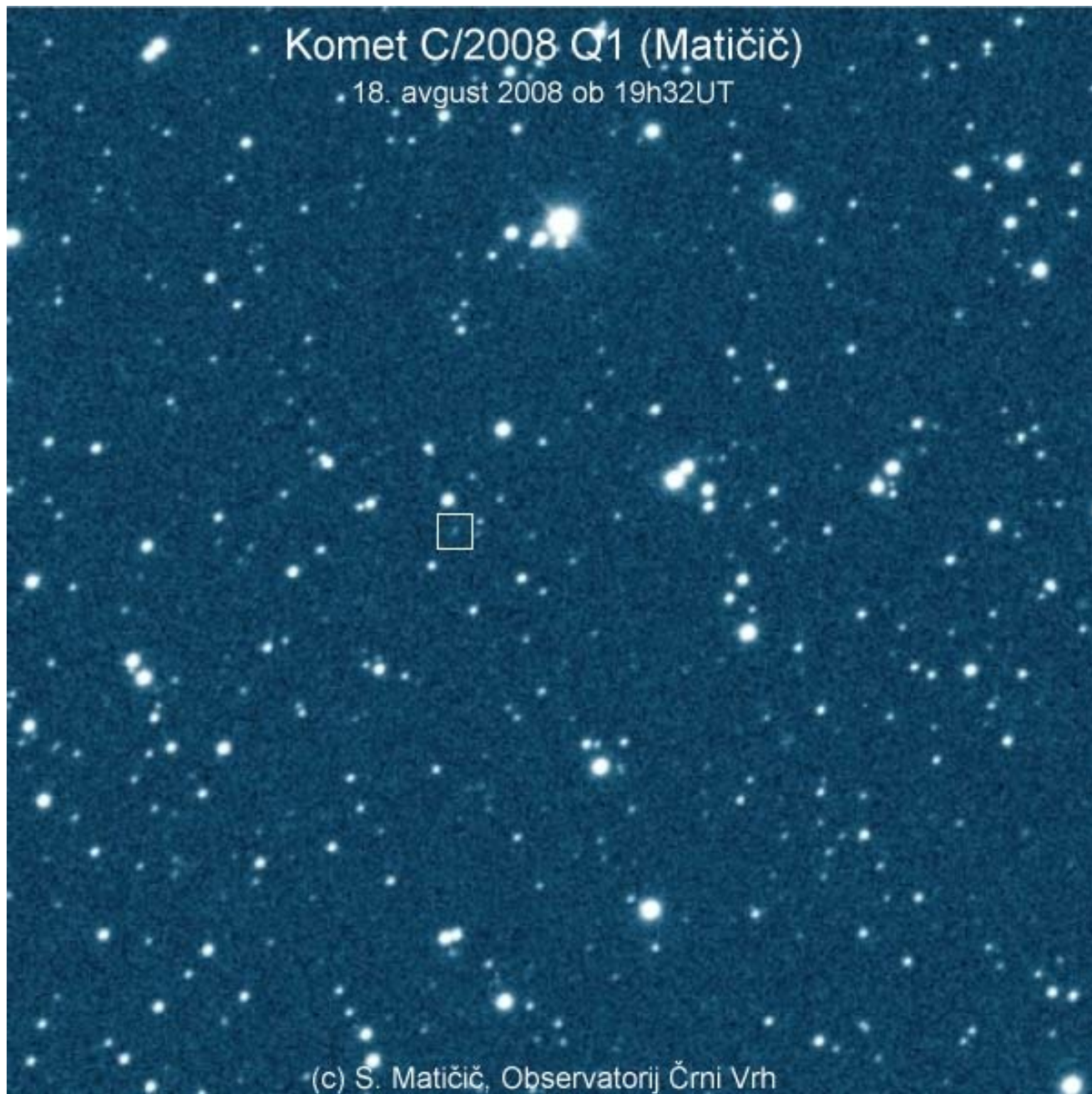
V torek 19. avgusta 2008 je Stanislav Matičič, sodelavec observatorija Črni Vrh na slikah neba, posnetih 18. avgusta zvečer odkril šibak objekt, ki se je razmeroma hitro gibal po nebu. Meritve je posredoval v Center za male planete (Minor Planet Center, Cambridge, Massachusetts, ZDA). Objekt se je takoj znašel na spletnih straneh MPC s pozivom ostalim opazovalcem, naj naredijo dodatne meritve. V naslednjih dveh dneh so to storili iz 17 observatorijev v Evropi, ZDA in na Japonskem. Na observatoriju Črni Vrh smo objekt ponovno posneli 19. avgusta zvečer. Analiza posnetkov je pokazala, da gre za megličast objekt, podoben kometu.

Elementi tira in ostala opazovanja, dobljena iz omenjenih observatorijev, razkrivajo, da gre za komet s parabolično orbito, ki je nagnjena gleda na Zemljo za 118 stopinj. Komet se bo najbolj približal Soncu prve dni januarja 2009 in sicer na razdaljo okoli 3 astronomske enote (1 astronomska enota ustreza povprečni razdalji med Zemljo in Soncem). V trenutku odkritja je bil komet C/2008 Q1 (Matičič) oddaljen od Zemlje okoli 2,8 astronomske enote. V skladu s pravili Mednarodne astronomske zveze dobijo novoodkriti kometi ime po odkritelju.

Stanislav Matičič je sicer znani slovenski amaterski astronom, ki že več kot 40 let aktivno deluje na tem področju. Leta 1970 si je v Logatcu postavil observatorij s 25-cm zrcalnim astronomskim teleskopom. Zrcalo in teleskop si je izdelal sam, kar je bil takrat velikanski dosežek. Na stotine odraslih in otrok je skozi ta teleskop prvič opazovalo vesolje. Tako je številne generacije navdušil za astronomijo. Leta 1997 se je pridružil skupini astronomov na observatoriju Črni Vrh, kjer smo istega leta začeli z izvedbo Projekta iskanja kometov in asteroidov (PIKA). V letih 2000 do 2002 je aktivno sodeloval pri projektiranju in izdelavi novega 60-cm robotskega teleskopa na Observatoriju Črni Vrh. Stane Matičič spada med najuspešnejše opazovalce observatorija, saj je poleg kometa odkril tudi 3 NEO asteroide in bil soodkritelj pri dveh. Leta 2007 je odkril tudi supernovo 2007od.

Komet C/2008 Q1 (Matičič) je bil odkrit s 60-cm Cichocki robotskim teleskopom, ki v okviru projekta PIKA na Črnem Vrh redno obratuje od septembra 2002. Projekt PIKA je najuspešnejši slovenski astronomski opazovalni projekt v okviru katerega je bilo odkritih preko 350 asteroidov. Od tega jih je 250 oštevilčenih, 8 izmed njih pa smo že poimenovali (Slovenija, Jurijvega, Maša, Hallerstein, Cichocki, Kambič, Noordung, Rusjan). Preko 100 pa je kandidatov za oštevilčenje, izmed njih je 8 NEO asteroidov (objekti, ki se zelo približajo Zemlji). Poleg malih teles našega Osončja smo do zdaj odkrili tudi 4 supernove v drugih galaksijah, 3 optične ostanke izbruhov žarkov gama, ter 2 spremenljivki (pritlikavi novi zvezdi). Krona dosedanjih odkritij pa je nedvomno odkritje kometa C/2008 Q1 (Matičič).

Herman Mikuž
Astronomski observatorij Črni Vrh
<http://www.observatorij.org/>

Slika 1: Odkritje prvega komete iz observatoriju Črni Vrh. Posnetek zvezdnega polja, posnetega 18. avgusta 2008 zvečer, v katerem je Stanislav Matičič odkril komet C/2008 Q1 (Matičič). Komet je označen s kvadratom.

Slika 2: 60-cm internetni robotski teleskop Cichocki podpira preko 100.000 vrstic programske opreme za delovanje teleskopa in samodejno iskanje novih asteroidov ter oddaljenih eksplozij v vesolju, kot so supernove, spremenljivke ter optični afterglow-i izbruhov žarkov gama. Projekt teleskopa in programska oprema je v celoti delo sodelavcev observatorija.